

QUYỀN THAM GIA TRONG BỐI CẢNH CHÍNH PHỦ SỐ VÀ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

NGUYỄN THỊ YẾN NGA* - BÙI TIẾN ĐẠT**

Tóm tắt: Cuộc Cách mạng Công nghiệp lần thứ tư đánh dấu bước chuyển mình quan trọng của nhân loại khi bước vào thời đại số hóa, nơi mà trí tuệ nhân tạo (AI), Internet và những đột phá công nghệ khác đang từng bước thay đổi thế giới một cách toàn diện. Trong bối cảnh đó, sự tham gia trên nền tảng kỹ thuật số (E-Participation) nổi lên như một động lực quan trọng, góp phần thúc đẩy tiến trình phát triển bền vững. Đây là quá trình mà người dân, các tổ chức và Chính phủ sử dụng công nghệ số để trao đổi thông tin, tham gia vào các hoạt động quản trị nhà nước và đóng góp tích cực vào sự phát triển xã hội. Bằng phương pháp phân tích và tổng hợp, bài viết hệ thống hóa một số vấn đề lý luận cơ bản về E-Participation trong quản trị nhà nước, đồng thời đánh giá thực trạng phát triển của E-Participation trên phạm vi toàn cầu trong bối cảnh phát triển bền vững. Từ đó, bài viết gợi mở một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả của E-Participation trong quản trị nhà nước tại Việt Nam.

Từ khóa: Quyền tham gia; quyền tham gia trên nền tảng kỹ thuật số; Chính phủ số; quản trị nhà nước; phát triển bền vững

Ngày nhận bài: 09/01/2025; **Biên tập xong:** 15/7/2025; **Duyệt đăng:** 22/10/2025

THE RIGHT TO PARTICIPATION IN THE CONTEXT OF DIGITAL GOVERNMENT AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Abstract: The Fourth Industrial Revolution marks a significant transformation for humanity as entering the digital era, where artificial intelligence (AI), the Internet, and other technological breakthroughs are progressively reshaping the world comprehensively. In this context, electronic participation (E-Participation) emerges as a critical driving force, contributing to the advancement of sustainable development. This is a process in which citizens, organizations, and government leverage digital technology to exchange information, engage in state governance activities, and make meaningful contributions to societal progress. Through the method of analysis and synthesis, this article systematizes several fundamental theoretical issues regarding E-Participation in state governance, while also evaluating the global development status of E-Participation in the context of sustainable development. Based on these findings, the article proposes several solutions to enhance the effectiveness of digital participation in state governance in Vietnam.

Keywords: The right to participation; E-Participation; digital government; state governance; sustainable development

Received: Jan 09, 2025; **Editing completed:** Jul 15, 2025; **Accepted for publication:** Oct 22, 2025

Đặt vấn đề

Trong thời đại công nghệ số phát triển mạnh mẽ, sự tham gia của công dân vào quản trị nhà nước đã vượt qua các hình thức truyền thống, chuyển sang các nền tảng kỹ thuật số. Nghị quyết số 17/NQ-CP ngày 07/3/2019 của Chính phủ về một số nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm phát triển Chính phủ điện tử giai đoạn 2019-2020, định hướng đến năm 2025 và Nghị quyết số 26/NQ-CP ngày 15/4/2015 của Chính phủ ban hành Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết số 36-NQ/TW ngày 01/7/2014 của Bộ Chính trị Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam đã đặt ra mục tiêu “Hoàn thiện

nền tảng Chính phủ điện tử nhằm nâng cao hiệu lực, hiệu quả hoạt động của bộ máy hành chính nhà nước và chất lượng phục vụ người dân, doanh nghiệp; phát triển Chính phủ điện tử dựa trên dữ liệu và dữ liệu mở hướng tới Chính phủ số, nền kinh tế số và xã hội số”¹. Trải qua mười năm thực hiện các Nghị quyết

* Email: Yenngahp99@gmail.com

Nghiên cứu sinh, Thạc sĩ, Trường Đại học Luật, Đại học Quốc gia Hà Nội

** Email: Buitiendat2001@yahoo.com

Phó Giáo sư, Tiến sĩ, Trường Đại học Luật, Đại học Quốc gia Hà Nội

¹ Nghị quyết số 17/NQ-CP ngày 07/3/2019 của Chính phủ về một số nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm phát triển Chính phủ điện tử giai đoạn 2019-2020, định hướng đến năm 2025.

quan trọng về ứng dụng công nghệ thông tin và xây dựng Chính phủ điện tử, hướng tới Chính phủ số, Việt Nam đã có những bước tiến vượt bậc. Theo báo cáo của Liên hợp quốc, Việt Nam xếp hạng 71/193 quốc gia thành viên Liên hợp quốc về Chỉ số Phát triển Chính phủ điện tử năm 2024, tăng 15 bậc so với năm 2022². Từ thực tiễn cho thấy, Đảng và Nhà nước ngày càng quan tâm, thúc đẩy phát triển Chính phủ điện tử, hướng tới Chính phủ số, và mô hình cao cấp nhất được hướng tới là Chính phủ mở, xây dựng khung lý thuyết, hệ bằng chứng và chương trình chính sách nhằm hướng Chính phủ hợp tác với các nhân tố ngoài khu vực công nhằm xử lý những thách thức toàn cầu lâu dài.

Sự tham gia hay quyền tham gia (participation) là một khía cạnh quan trọng của quản trị công hiện đại và đồng thời là trụ cột của phát triển bền vững³, tăng cường sự tham gia vào quá trình ra quyết định của cơ quan nhà nước là một trong những vấn đề phát triển bền vững về xã hội được chú trọng⁴. Trong bối cảnh hiện nay, sự tham gia điện tử (E-Participation) trở thành công cụ quan trọng, nhằm mở rộng tương tác giữa công dân và nhà nước, đồng thời thúc đẩy các mục tiêu phát triển bền vững (SDGs) của Liên hợp quốc. Bài viết này khái quát một số vấn đề lý luận cơ bản, phân tích thực trạng E-Participation trong bối cảnh phát triển bền vững hiện nay trên thế giới và ở Việt Nam. Qua đó, bài viết gợi mở một số giải pháp tăng cường và nâng cao hiệu quả E-Participation tại Việt Nam trong quản trị nhà nước, góp phần xây dựng một xã hội công bằng và phát triển bền vững tại Việt Nam.

² Tạp chí Tổ chức Nhà nước (2024), *Việt Nam đạt Chỉ số phát triển Chính phủ điện tử rất cao năm 2024*, <https://tcnn.vn/news/detail/66728/Viet-Nam-dat-Chi-so-phat-trien-Chinh-phu-dien-tu-rat-cao-nam-2024.html>, truy cập ngày 18/12/2024.

³ UN Department of Economic and Social Affairs (2020), *United Nations E-Government Survey 2020: Digital Government in the Decade of Action for Sustainable Development*, New York, tr. 115.

⁴ Bộ Công Thương (2020), *Phát triển bền vững ở Việt Nam: Tiêu chí đánh giá và định hướng phát triển*, <https://moit.gov.vn/phat-trien-ben-vung/phat-trien-ben-vung-o-viet-nam-tieu-chi-danh-gia-va-dinh-huo.html>, truy cập ngày 18/12/2024.

1. Ý nghĩa của sự tham gia trên nền tảng kỹ thuật số nhằm thúc đẩy phát triển bền vững

Trong thế kỷ XXI, khi cuộc Cách mạng Công nghiệp lần thứ tư ngày càng bùng nổ, sự tham gia của xã hội vào các quyết định chính trị và xã hội thông qua các nền tảng kỹ thuật số đã trở thành một yếu tố quan trọng trong quản lý xã hội, đồng thời đóng vai trò không thể thiếu trong các nỗ lực thúc đẩy phát triển bền vững.

1.1. Sự tham gia trên nền tảng kỹ thuật số

E-Participation là một khái niệm quan trọng trong thời đại công nghệ số và Chính phủ điện tử. Theo Liên hợp quốc, E-Participation được hiểu là việc sử dụng các công nghệ thông tin và truyền thông (ICT) nhằm tăng cường sự tham gia của người dân vào quá trình ra quyết định chính sách, quản trị và cung cấp Dịch vụ công⁵. Như vậy, E-Participation không chỉ tập trung vào việc truyền tải thông tin mà còn bao gồm tham vấn ý kiến, tương tác và hợp tác giữa Chính phủ và người dân. E-Participation vừa là một tập hợp con của sự tham gia nói chung, vừa là tập hợp con của Chính phủ điện tử. Chính phủ điện tử thường được định nghĩa là việc áp dụng công nghệ thông tin và truyền thông để cung cấp Dịch vụ công⁶. Do đó, E-Participation là một điều kiện thiết yếu, nhằm đảm bảo tính minh bạch, nâng cao trách nhiệm giải trình, và thúc đẩy mối quan hệ gắn kết giữa Chính phủ và người dân, từ đó xây dựng Chính phủ điện tử hiện đại và hiệu quả.

E-Participation có ý nghĩa sâu sắc, mang lại lợi ích cho cả nhà nước và người dân, được thể hiện qua một số khía cạnh sau:

Thứ nhất, E-Participation tăng cường sự tham gia của người dân vào quản trị nhà nước. Bởi lẽ, khác với sự tham gia truyền thống, E-Participation dễ tiếp cận, phá bỏ rào cản về địa lý, thời gian và điều kiện kinh tế, đồng thời thu hút đa dạng đối tượng tham gia, bao gồm cả các nhóm yếu thế, người khuyết

⁵ UN Department of Economic and Social Affairs (2014), *E-Government Survey 2014: E-Government for the future we want*, New York, tr. 61.

⁶ UN Department of Economic and Social Affairs (2014), *Tlđđ*, tr. 22.

tật hoặc những cá nhân thường gặp khó khăn trong việc tham gia các hoạt động trực tiếp.

Thứ hai, E-Participation tăng cường tính minh bạch và trách nhiệm giải trình. Chính phủ điện tử và Chính phủ số yêu cầu các cơ quan chính quyền công khai thông tin và tài liệu liên quan đến các quyết định chính sách trên nền tảng số để đảm bảo tất cả người dân có thể theo dõi và đánh giá tính minh bạch, từ đó thúc đẩy trách nhiệm giải trình. Theo báo cáo về Chính phủ điện tử năm 2022 của Liên hợp quốc, tính minh bạch được hỗ trợ bởi công cụ tham gia điện tử sẽ xây dựng niềm tin vào các tổ chức công và thúc đẩy trách nhiệm giải trình trong quá trình ra quyết định⁷.

Thứ ba, E-Participation cải thiện chất lượng chính sách. Người dân có cơ hội đóng góp ý kiến vào những chính sách và pháp luật, làm cơ sở, tiền đề cho nhà nước xây dựng, sửa đổi, bổ sung những chính sách và pháp luật phù hợp hơn với thực tiễn.

Thứ tư, E-Participation là công cụ hỗ trợ tham vấn và ra quyết định hiệu quả. E-Participation cung cấp một kênh giao tiếp hai chiều giữa chính quyền và người dân như các khảo sát trực tuyến, diễn đàn thảo luận và bỏ phiếu điện tử... Đây là những công cụ hữu ích giúp người dân đóng góp ý kiến và giám sát quá trình ra quyết định của cơ quan nhà nước.

Thứ năm, E-Participation bảo đảm dân chủ và quyền công dân. Việc nâng cao nền tảng kỹ thuật số để người dân thực hiện quyền tham gia vào quản trị nhà nước là một hình thức hữu hiệu để nâng cao tính dân chủ và đảm bảo quyền công dân, bởi lẽ một đất nước dân chủ là một đất nước đề cao quyền tham gia của xã hội trong xây dựng và phát triển đất nước.

Thứ sáu, E-Participation xây dựng nền tảng cho sự phát triển bền vững. Sự khuyến khích tham gia đóng góp ý kiến vào các quyết định liên quan đến các lĩnh vực chính trị, kinh tế, xã hội thúc đẩy trách nhiệm của người dân trong việc xây dựng và phát triển đất nước.

Từ phân tích trên, E-Participation là một hình thức tham gia của xã hội trong quản trị

nhà nước có ý nghĩa quan trọng trong việc khuyến khích sự tham gia của người dân vào quản trị nhà nước, bảo đảm tính minh bạch, trách nhiệm giải trình và cải thiện chính sách, đồng thời là nền tảng cho sự phát triển bền vững của đất nước.

1.2. Sự tham gia trên nền tảng kỹ thuật số nhằm thúc đẩy phát triển bền vững

Trong bối cảnh hiện nay, E-Participation đã trở thành một yếu tố quan trọng trong việc thúc đẩy phát triển bền vững. Chương trình nghị sự 2030 được Đại hội đồng Liên hợp quốc thông qua vào tháng 9 năm 2015 với 17 mục tiêu đạt được phát triển bền vững vào năm 2030. Mục tiêu 16 nhằm thúc đẩy các xã hội hòa bình và toàn diện vì sự phát triển bền vững, cung cấp quyền tiếp cận công lý cho tất cả mọi người và xây dựng các thể chế hiệu quả, có trách nhiệm và toàn diện ở mọi cấp độ; theo đó, hướng tới phát triển các thể chế, có trách nhiệm giải trình và minh bạch ở mọi cấp độ (tiêu chí 16.6) và đảm bảo quá trình ra quyết định có trách nhiệm, toàn diện, có sự tham gia và đại diện ở mọi cấp độ (tiêu chí 16.7)⁸. Do đó, E-Participation là một trong những công cụ hiệu quả để thực hiện mục tiêu 16 nhờ tính dễ tiếp cận, không giới hạn về thời gian và không gian, và thu hút đa dạng cá nhân, tổ chức tham gia vào quản trị nhà nước. E-Participation là yếu tố then chốt trong việc hiện thực hóa các mục tiêu phát triển bền vững.

Thứ nhất, E-Participation thúc đẩy sự minh bạch và trách nhiệm giải trình. E-Participation cung cấp các công cụ để công dân tiếp cận thông tin về chính sách, dự án và ngân sách công, giám sát và đánh giá hoạt động của Chính phủ, đảm bảo quản trị hiệu quả và minh bạch (mục tiêu 16).

Thứ hai, E-Participation tăng cường sự tham gia và bình đẳng trong xã hội. Chính đặc điểm dễ dàng tiếp cận và không bị giới hạn về không gian, thời gian và đối tượng, E-Participation đã tạo cơ hội cho tất cả đối

⁷ UN Department of Economic and Social Affairs (2022), *E-Government Survey 2022: The Future of Digital Government*, New York, tr. 139.

⁸ UN Department of Economic and Social Affairs (2015), *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*, <https://sdgs.un.org/2030agenda>, truy cập ngày 19/12/2024.

tượng trong xã hội thảo luận và đóng góp ý kiến về các chính sách và Dịch vụ công.

Thứ ba, E-Participation thúc đẩy sáng tạo và hợp tác vì phát triển bền vững. Công cụ này khuyến khích các cá nhân, tổ chức chia sẻ ý tưởng, hợp tác với Chính phủ cùng xây dựng giải pháp hiệu quả cho các vấn đề thuộc lĩnh vực chính trị, kinh tế và xã hội.

2. Đánh giá về sự phát triển của quyền tham gia trong bối cảnh Chính phủ số

2.1. Sự phát triển của E-Participation trên thế giới những năm gần đây

E-Participation nổi lên như một lĩnh vực công tác và được nghiên cứu bởi các chuyên gia và học giả ngay từ đầu quá trình chuyển đổi từ Chính phủ truyền thống sang Chính phủ điện tử. Vào đầu thế kỷ 21, ở châu Âu, E-Participation được coi như là một công cụ để tăng niềm tin của người dân đối với các thể chế công và thu hút người dân tham gia vào quản trị nhà nước⁹. Tại Hoa Kỳ, đến năm 2008, Chính phủ điện tử được áp dụng rộng rãi¹⁰ và E-Participation được phát triển sau Chỉ thị Chính phủ Mở của Tổng thống Obama vào năm 2009, nhằm thúc đẩy các cơ quan Liên bang và Chính quyền địa phương hoạt động hiệu quả và tăng cường sự tham gia của người dân vào quản trị nhà nước. Từ đầu thế kỷ 21, E-Participation đã bắt đầu mạnh mẽ phát triển và được các Quốc gia chú trọng khi vai trò của nó trong công tác xây dựng Chính phủ điện tử, phát triển bền vững và tạo niềm tin đối với người dân ngày càng được thể hiện rõ nét. Là một phần thiết yếu trong đánh giá và phát triển Chính phủ điện tử, chỉ số E-Participation sử dụng thang ba mức để xác định các cấp độ tham gia tiến bộ dựa trên các chính sách, quy định và thực tiễn của Chính phủ liên quan đến sự tham gia của xã hội vào quản trị nhà nước¹¹. Mức độ đầu tiên

là cung cấp thông tin cho người dân về các vấn đề trong lĩnh vực chính trị, kinh tế, văn hóa và xã hội, mức thứ hai là sự thu hút xã hội tham gia vào tư vấn và phát triển chính sách, và mức thứ ba là phản ánh ý kiến của xã hội và sự tham gia của người dân vào quá trình ra quyết định. Chính vì vậy, những Quốc gia có chỉ số đánh giá phát triển Chính phủ điện tử cao thường có chỉ số E-Participation tương đối cao¹².

Theo kết quả khảo sát năm 2024 của Liên hợp quốc, trong số các quốc gia thành viên có cổng tham gia điện tử chuyên dụng, khoảng 40% sử dụng các cơ chế như kiến nghị điện tử (e-petitions) để thu hút sự tham gia của người dân trong các cuộc thảo luận về chính sách và 67,4% quốc gia thành viên cung cấp nền tảng số để báo cáo về tham nhũng trong cơ quan quản lý nhà nước. E-Participation trong lĩnh vực báo cáo về tham nhũng trong cơ quan nhà nước được chú trọng nhất ở khu vực châu Âu (88% quốc gia ở châu Âu xây dựng cổng thông tin điện tử để người dân báo cáo về vấn đề tham nhũng), vị trí thứ hai là khu vực châu Á (đạt 72%), tiếp đến là châu Mỹ (đạt 40%) và châu Phi (đạt 31%), và châu Đại dương là khu vực có tỉ lệ cổng thông tin điện tử báo cáo về tham nhũng thấp nhất, đạt 14%. Thông tin về kết quả của các cuộc thảo luận hoặc về cách thức ý kiến của người dân được đưa vào quyết định liên quan đến chính sách được công bố ở 31% số quốc gia được khảo sát, mặc dù có sự khác biệt đáng kể giữa các khu vực, 49% các quốc gia ở châu Âu có cổng thông tin công bố về các cuộc thảo luận và cách thức ý kiến của người dân được đưa vào các quyết định liên quan đến chính sách công, đứng đầu trong năm khu vực. Tiếp theo sau đó là châu Á (đạt 38%) và châu Đại dương (36%). Châu Phi là khu vực có tỉ lệ các quốc gia công bố kết quả thảo luận công khai trên cổng thông tin thấp (10%). Ngoài ra, khi xét về tỷ lệ các quốc gia trong mỗi khu vực về công tác chủ động cung cấp các kênh, công cụ hoặc cơ chế tham

⁹ Kalampokis, E., Tambouris, E., Tarabanis, K. (2008), "A Domain Model for eParticipation", *Third International Conference on Internet and Web Applications and Services*, tr. 25-30.

¹⁰ Reddick, C., Norris, D. (2013), *E-participation in local governments: An examination of political-managerial support and impacts*, Transforming Government: People 7.

¹¹ UN Department of Economic and Social Affairs (2024), *E-Government Survey 2024: Accelerating Digital Transformation for Sustainable Development*, New York, tr. 55.

¹² UN Department of Economic and Social Affairs (2024), *Tlđđ*, tr. 55.

gia điện tử, châu Âu là khu vực dẫn đầu với công tác áp dụng E-Participation với tỉ lệ 78%, tiếp theo đó là châu Á (62%), châu Mỹ (44%), châu Đại dương (33%) và châu Phi là khu vực có tỉ lệ thấp nhất (27%)¹³.

Nhìn chung, trong bối cảnh hiện nay, các quốc gia tập trung đẩy mạnh xây dựng Chính phủ điện tử, chú trọng nền tảng kỹ thuật số để thực hiện mục tiêu phát triển bền vững theo Chương trình nghị sự 2030, đặc biệt là SDG 16. E-Participation được phát triển nhằm tăng cường tính minh bạch, trách nhiệm giải trình và thúc đẩy sự tham gia của người dân vào quản trị nhà nước. Tuy mức độ phát triển của Chính phủ điện tử cũng như E-Participation còn khác biệt giữa các khu vực, song, E-Participation đang ngày càng phát triển theo xu hướng tích cực và nhanh chóng với ý nghĩa là một khía cạnh thiết yếu của Chính phủ điện tử và phát triển bền vững.

2.2. Sự phát triển của E-Participation ở Việt Nam

E-Participation ở Việt Nam bắt đầu được hình thành từ những năm 2000 cùng với chiến lược phát triển Chính phủ điện tử nhằm nâng cao tính minh bạch, trách nhiệm trong quản trị nhà nước. Giai đoạn 2010-2020, sự phát triển mạnh mẽ của Internet và thiết bị điện tử di động đã tạo điều kiện thúc đẩy E-Participation tại Việt Nam. Năm 2019, Cổng Dịch vụ công quốc gia được triển khai rộng rãi, hỗ trợ người dân thực hiện các thủ tục hành chính trực tuyến và đóng góp ý kiến về các Dự thảo Luật. Bên cạnh đó, chính sách về E-Participation thường được lồng ghép vào các chính sách về Chính phủ điện tử, Chính quyền điện tử và chuyển đổi số. Nghị quyết số 36-NQ/TW năm 2014 của Bộ Chính trị về đẩy mạnh ứng dụng, phát triển công nghệ thông tin đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững và hội nhập quốc tế đã nhấn mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý hành chính và cung cấp Dịch vụ công, ưu tiên áp dụng trong lĩnh vực giáo dục, y tế, giao thông và nông nghiệp. Ngoài ra, Bộ trưởng,

¹³ UN Department of Economic and Social Affairs (2024), Tlđđ, tr. 61.

Chủ nhiệm Văn phòng Chính phủ Mai Tiến Dũng đã nêu ra năm nhiệm vụ ưu tiên đến năm 2020 của Chính phủ để xây dựng Chính phủ điện tử, bao gồm hoàn thiện thể chế pháp lý, hoàn thành các cơ sở dữ liệu quốc gia mang tính nền tảng, thiết lập các hệ thống ứng dụng phục vụ người dân, doanh nghiệp và phục vụ quản lý điều hành của Chính phủ, huy động nguồn lực và phát huy vai trò của người đứng đầu¹⁴. Trong giai đoạn này, Việt Nam xác định rõ xây dựng Chính phủ điện tử hướng tới Chính phủ số, nền kinh tế số là một chủ trương lớn, coi E-Participation là yếu tố then chốt để nâng cao minh bạch, chống tham nhũng, phát triển kinh tế và xã hội. Chương trình “Chính phủ điện tử” giai đoạn 2011-2020 đã đưa ra mục tiêu và phương án để thúc đẩy E-Participation, bao gồm cả việc xây dựng các nền tảng để người dân có cơ hội và điều kiện phản ánh, góp ý về các vấn đề thuộc các lĩnh vực chính trị, kinh tế, văn hóa và xã hội.

Từ năm 2020 đến nay, Việt Nam đã triển khai mở rộng và phát triển các nền tảng kỹ thuật số nhằm thúc đẩy sự tham gia của người dân vào quản trị xã hội. Đặc biệt, trong bối cảnh đại dịch Covid-19, các công cụ trực tuyến như họp trực tuyến, hội nghị trực tuyến, lấy ý kiến qua các nền tảng kỹ thuật số đã trở thành một phần không thể thiếu trong quản trị nhà nước và thực hiện các Dịch vụ công. Theo báo cáo khảo sát của Liên hợp quốc về Chính phủ điện tử “E-Government Development Index 2024”¹⁵, Việt Nam xếp thứ 71/193 Quốc gia thành viên Liên hợp quốc về chỉ số phát triển Chính phủ điện tử¹⁵, tăng 15 bậc so với năm 2022. Với kết quả này, Việt Nam lần đầu tiên được xếp vào nhóm EGDI ở mức rất cao và vươn lên vị trí xếp hạng cao nhất kể từ khi bắt đầu tham gia đánh giá EGDI của Liên hợp quốc năm 2003¹⁶. Về chỉ số

¹⁴ Mai Tiến Dũng (2018), *Chính phủ điện tử là xu hướng tất yếu, đẩy lùi nạn tham nhũng*, <http://vietnamnet.vn/vn/thoi-su/chinh-tri/chinh-phu-dien-tu-la-xu-huong-tat-yeu-day-lui-nan-tham-nhung-469020.html>, truy cập ngày 29/12/2024.

¹⁵ UN Department of Economic and Social Affairs (2024), Tlđđ, tr. 111.

¹⁶ Bộ Tư pháp (2024), *Báo cáo khảo sát Chính phủ điện tử*

tham gia điện tử E-Participation Index (EPI) năm 2024, theo báo cáo của Liên hợp quốc, Việt Nam đạt 0,6027, xếp thứ 72/193 Quốc gia thành viên của Liên hợp quốc, cao hơn mức trung bình của thế giới (gần 0,5).

Trong hơn hai thập kỷ xây dựng và phát triển Chính phủ điện tử, E-Participation tại Việt Nam đã đạt được những thành tựu đáng ghi nhận.

Thứ nhất, tăng cường sự minh bạch và trách nhiệm của Chính phủ. Việc công khai thông tin về các dự thảo chính sách và các văn bản pháp lý tạo điều kiện cho cá nhân và tổ chức dễ dàng đóng góp ý kiến, buộc Chính phủ và các cơ quan quản lý nhà nước trách nhiệm hơn trong xây dựng chính sách, văn bản pháp luật và quản lý nhà nước.

Thứ hai, cải thiện hiệu quả quản lý nhà nước. Nền tảng kỹ thuật số cho phép người dân phản ánh ý kiến, khiếu nại trực tuyến, giúp các cơ quan nhà nước có thẩm quyền xử lý vụ việc nhanh chóng, chính xác và xây dựng chính sách, pháp luật mang tính thực tiễn hơn.

Thứ ba, thúc đẩy số hóa và tiết kiệm chi phí. Cổng Dịch vụ công trực tuyến giúp người dân tiết kiệm thời gian và chi phí khi thực hiện các thủ tục hành chính. Ngoài ra, ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý nhà nước giúp việc quản lý và lưu trữ hồ sơ trực tuyến hiệu quả, tránh tình trạng bị thất lạc hay bị hư hỏng.

Bên cạnh những thành tựu đã đạt được, trong bối cảnh hiện nay, Việt Nam vẫn phải đối mặt với một số thách thức cản trở sự phát triển của E-Participation.

Một là, chính sách về E-Participation còn chưa rõ nét trong các văn kiện của Đảng cũng như các văn bản pháp luật của nhà nước. Việc thực hiện các quyền hiến định liên quan mật thiết đến phạm trù quyền tham gia, như quyền tự do ngôn luận, quyền tự do báo chí, quyền tiếp cận thông tin, quyền bầu cử, ứng cử... còn gặp nhiều trở ngại và vướng mắc.

của Liên Hiệp Quốc năm 2024, <https://moj.gov.vn/qt/tin-tuc/Pages/thong-tin-khac.aspx?ItemID=4333>, truy cập ngày 30/12/2024.

Hai là, tỷ lệ tham gia của người dân còn thấp. Vấn đề này có thể xuất phát từ mức độ tiếp cận Internet và công nghệ số không đồng đều, đặc biệt ở các khu vực nông thôn, vùng sâu, vùng xa, và hạ tầng kỹ thuật để triển khai các Dịch vụ công trực tuyến ở một số địa phương còn chưa bảo đảm.

Ba là, an ninh mạng và bảo vệ dữ liệu cá nhân. Những lo ngại về rủi ro mất an toàn khi cung cấp thông tin cá nhân hoặc tham gia trên nền tảng kỹ thuật số và quy định về bảo vệ dữ liệu cá nhân chưa hoàn thiện cũng là một trong những nguyên nhân khiến cho người dân hạn chế E-Participation.

Bốn là, sự phối hợp giữa các cơ quan nhà nước chưa thực sự mang lại hiệu quả. Hiện nay, các cơ quan nhà nước triển khai các nền tảng E-Participation còn rời rạc và thiếu đồng bộ. Đồng thời, năng lực cán bộ vận hành các nền tảng này còn hạn chế, dẫn đến hiệu quả xử lý công việc không cao.

3. Gợi mở một số định hướng nâng cao hiệu quả E-Participation tại Việt Nam trong bối cảnh phát triển bền vững

Thứ nhất, đảm bảo mối liên quan giữa quyền tham gia và các quyền công dân khác. Bảo đảm quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội, tham gia thảo luận và kiến nghị gắn kết với các quyền liên quan khác như quyền tự do ngôn luận, tự do báo chí, quyền tiếp cận thông tin, quyền tự do hội họp, quyền bầu cử, quyền ứng cử... theo quy định tại Hiến pháp năm 2013. Ngoài ra, ghi nhận các chính sách về E-Participation cụ thể, rõ ràng trong các văn kiện của Đảng và Nhà nước; xây dựng và ban hành quy định về việc áp dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong quản trị nhà nước, nhằm thúc đẩy và bảo đảm quyền tham gia trên nền tảng kỹ thuật số.

Thứ hai, nâng cao kỹ năng số và nhận thức của người dân về quyền tham gia quản lý nhà nước, đặc biệt là E-Participation. Đẩy mạnh truyền thông qua các nền tảng trực tuyến để nâng cao nhận thức về vai trò của E-Participation trong việc tăng tính minh bạch và trách nhiệm giải trình.

Thứ ba, đảm bảo an ninh mạng và bảo vệ dữ liệu cá nhân. Triển khai hoàn thiện khung

pháp lý, xây dựng và ban hành các quy định rõ ràng về bảo vệ dữ liệu cá nhân, ngăn chặn rủi ro dữ liệu cá nhân bị đánh cắp và tấn công mạng. Ngoài ra, tăng cường đầu tư vào các giải pháp bảo mật, đảm bảo các nền tảng E-Participation an toàn và tin cậy với người dân.

Thứ tư, tăng cường phối hợp giữa các cơ quan nhà nước và nâng cao trình độ, năng lực của cán bộ. Việt Nam cần triển khai và thực hiện nhanh chóng, hiệu quả công tác tích hợp, chia sẻ dữ liệu liên ngành, đảm bảo tính đồng bộ và giảm tình trạng chồng chéo dữ liệu. Đồng thời, tổ chức các chương trình đào tạo về chuyển đổi số, Chính phủ điện tử cho cán bộ nhằm tối ưu hóa việc sử dụng nền tảng kỹ thuật số.

Thứ năm, phát triển hạ tầng công nghệ số đồng bộ. Để nâng cao hiệu quả của E-Participation, Việt Nam cần đầu tư dài hạn vào hạ tầng kỹ thuật số, mở rộng phủ sóng Internet đến cả các khu vực kém phát triển. Bên cạnh đó, xây dựng hệ thống E-Participation trên cơ sở tích hợp dữ liệu liên thông, tạo điều kiện cho người dân tham gia qua một cổng dịch vụ trực tuyến duy nhất, đảm bảo tính đơn giản và hiệu quả.

Kết luận

E-Participation đóng vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy các mục tiêu phát triển bền vững đã được Đại Hội đồng Liên hợp quốc thông qua trong Chương trình nghị sự 2030, đặc biệt là mục tiêu 16 về việc thúc đẩy xã hội hòa bình và toàn diện vì sự phát triển bền vững, cung cấp quyền tiếp cận công lý cho tất cả mọi người và xây dựng các thể chế hiệu quả, có trách nhiệm và toàn diện ở mọi cấp độ. Trong bối cảnh phát triển bền vững, Việt Nam đã và đang phát triển Chính phủ điện tử, Chính phủ số, đồng thời thúc đẩy E-Participation nhằm tăng tính minh bạch, nâng cao trách nhiệm giải trình và thu hút sự tham gia của người dân trong quản trị nhà nước, nhằm xây dựng xã hội chủ nghĩa công bằng, minh bạch, phát triển bền vững. Bên cạnh những thành tựu đã đạt được, Việt Nam vẫn phải đối mặt với những thách thức liên quan đến chính sách, pháp luật, công nghệ, bảo mật, tỉ lệ tham gia của người

dân cũng như sự phối hợp của các cơ quan nhà nước và năng lực, trình độ của đội ngũ cán bộ. Vì vậy, Việt Nam cần đưa ra những giải pháp dài hạn hữu hiệu để khắc phục những điểm còn tồn tại và đẩy mạnh sự tham gia của người dân trên nền tảng kỹ thuật số trong quản trị nhà nước trong bối cảnh phát triển bền vững hiện nay./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hiến pháp năm 2013;
2. Nghị quyết số 17/NQ-CP ngày 07/3/2019 của Chính phủ về một số nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm phát triển Chính phủ điện tử giai đoạn 2019 - 2020, định hướng đến năm 2025;
3. Bộ Công Thương (2020), *Phát triển bền vững ở Việt Nam: Tiêu chí đánh giá và định hướng phát triển*, <https://moit.gov.vn/phat-trien-ben-vung/phat-trien-ben-vung-o-viet-nam-tieu-chi-danh-gia-va-dinh-huo.html>;
4. Bộ Tư pháp (2024), *Báo cáo khảo sát Chính phủ điện tử của Liên Hiệp Quốc năm 2024*, <https://moj.gov.vn/qt/tintuc/Pages/thong-tin-khac.aspx?ItemID=4333>;
5. Mai Tiến Dũng (2018), *Chính phủ điện tử là xu hướng tất yếu, đẩy lùi nạn tham nhũng*, <http://vietnamnet.vn/vn/thoi-su/chinh-tri/chinh-phu-dien-tu-la-xu-huong-tat-yeu-day-lui-nan-tham-nhung-469020.html>;
6. Kalampokis, E., Tambouris, E., Tarabanis, K. (2008), "A Domain Model for eParticipation", *Third International Conference on Internet and Web Applications and Services*;
7. Macintosh, P.A. (2004), "Characterizing e-participation in policy-making", *37th Annual Hawaii International Conference on System Sciences*, IEEE;
8. Reddick, C., Norris, D. (2013), *E-participation in local governments: An examination of political-managerial support and impacts*, Transforming Government, People 7;
9. Tạp chí Tổ chức Nhà nước (2024), *Việt Nam đạt Chỉ số phát triển Chính phủ điện tử rất cao năm 2024*, <https://tcnn.vn/news/detail/66728/Viet-Nam-dat-Chi-so-phat-trien-Chinh-phu-dien-tu-rat-cao-nam-2024.html>;
10. UN Department of Economic and Social Affairs (2014), *E-Government Survey 2014: E-Government for the future we want*, New York;
11. UN Department of Economic and Social Affairs (2015), *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*, New York, <https://sdgs.un.org/2030agenda>;
12. UN Department of Economic and Social Affairs (2020), *United Nations E-Government Survey 2020: Digital Government in the Decade of Action for Sustainable Development*, New York;
13. UN Department of Economic and Social Affairs (2022), *E-Government Survey 2022: The Future of Digital Government*, New York;
14. UN Department of Economic and Social Affairs (2024), *E-Government Survey 2024: Accelerating Digital Transformation for Sustainable Development*, New York.